Hořící keř

Texty na tento týden

Ex 18,3.4; Ex 3,1–22; Gn 22,11.15–18; Ex 6,3; Jl 2,32; Ex 4,1–31; Gn 17,10.11

Základní verš

„Hospodin dále řekl: ‚Dobře jsem viděl ujařmení svého lidu, který je v Egyptě. Slyšel jsem jeho úpění pro bezohlednost jeho poháněčů. Znám jeho bolesti. Sestoupil jsem, abych jej vysvobodil z moci Egypta a vyvedl jej z oné země do země dobré a prostorné, do země oplývající mlékem a medem…‘“ (Ex 3,7.8)

Boží volání často od základu mění směr našeho života. Pokud však je následujeme, zjistíme, že Boží cesta je pro nás vždy tou nejlepší. Zpočátku však nemusí být vůbec snadné Boží volání přijmout.

Tak tomu bylo i v případě Mojžíše. Jeho povolání začalo setkáním s Hospodinem u hořícího keře. Mojžíš měl zřejmě základní znalosti o tom, jak a proč obvykle hoří. Když však uviděl hořící keř, pochopil, že je svědkem zázraku, a to upoutalo jeho pozornost. Hospodin ho pověřil splněním určitého úkolu. Je tu však otázka: Přijal by Mojžíš toto poslání bez ohledu na to, jak radikální změnu by to mohlo přinést do jeho života? Zpočátku neprojevoval mnoho ochoty.

Možná si vzpomeneš na situaci, kdy jsi měl konkrétní cíle, ale Bůh tvoje plány změnil. Je pravda, že Bohu můžeme být užiteční různými způsoby. Následovat Boží volání a dělat to, k čemu nás vede, je nepochybně cestou k naplněnému a spokojenému životu. Přijmout Boží povolání nemusí být snadné a nebylo to snadné ani pro Mojžíše. Je však pošetilé jít svou vlastní cestou, pokud nás Bůh volá jiným směrem.

Osnova lekce

V druhé lekci se podíváme na klíčové Boží zjevení Mojžíšovi u hořícího keře a jeho povolání k vysvobození Izraele z egyptského otroctví

- Ex 3,1–6: Zjevení v ohnivém keři (neděle)
- Ex 3,7–12: Boží soucit a povolání Mojžíše (pondělí)
- Ex 3,13–15: Hospodin se představuje jménem (úterý)
- Ex 4,1–12: Mojžíšovy výmluvy a Boží ujištění (středa)
- Ex 4,24–26: Hospodinovo setkání s Mojžíšem a obřízka (čtvrtek)

Budování společenství

- *Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili.*
- *Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování za jeho přiznání.*

HOŘÍCÍ KEŘ

[1]Mojžíš pásl ovce svého tchána Jitra, midjánského kněze. Jednou vedl ovce až za step a přišel k Boží hoře, k Chorébu. [2]Tu se mu ukázal Hospodinův posel v plápolajícím ohni uprostřed trnitého keře. Mojžíš viděl, jak keř v ohni hoří, ale není jím stráven. [3]Řekl si: „Zajdu se podívat na ten veliký úkaz, proč keř neshoří.“ [4]Hospodin viděl, že odbočuje, aby se podíval. I zavolal na něho Bůh zprostředku keře: „Mojžíši, Mojžíši!“ Odpověděl: „Tu jsem.“ [5]Řekl: „Nepřibližuj se sem! Zuj si opánky, neboť místo, na kterém stojíš, je půda svatá.“ [6]A pokračoval: „Já jsem Bůh tvého otce, Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův.“ Mojžíš si zakryl tvář, neboť se bál na Boha pohlédět. (Ex 3,1–6)

Osobní studium

Poté, co Mojžíš uprchl do Midjánu, vypadal jeho život poměrně nekomplikovaně. Oženil se, měl dva syny, Geršóma a Elíezera (Ex 18,3.4), a byl součástí rozvětvené rodiny svého tchána Jitra, který byl midjánským knězem. Jako pastýř (podobně jako David; viz 2S 7,8) strávil čtyřicet relativně klidných let. Těšil se z Boží přítomnosti, která se mu zjevovala v okolní přírodě.

Tento čas však nebyl určen k tomu, aby se Mojžíš kochal krásou květin (v tomto případě spíše pouštních kaktusů). Roky chození s Hospodinem ho změnily a připravily na jeho vůdcovskou roli. Bůh si Mojžíše v tiché poušti také použil k tomu, aby na základě Boží inspirace napsal dvě z prvních biblických knih, Jób a Genesis (viz PP 251; NUD 118 a 3BC 1140). Kromě toho Bůh Mojžíšovi předal důležité znalosti o velkém sporu, stvoření, pádu, potopě, o životě patriarchů a především o plánu spasení. Mojžíš se tak stal nástrojem, jehož prostřednictvím lidé získali pravé poznání živého Boha, našeho Stvořitele a Udržovatele. Mojžíš nám také předal poznání o tom, jak se Bůh vypořádává s problémem hříchu, který na naší planetě způsobil tolik zlého. Biblické dějiny a dějiny spasení by nedávaly smysl bez důležitého základu, který nám Mojžíš poskytl pod vlivem inspirace, zejména v knize Genesis.

Co znamená, že se Hospodin Mojžíšovi představuje jako „Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův“ (viz úvodní text Ex 3,1–6)?

Mojžíš viděl, že oheň nemá sílu hořící keř strávit. Pochopil, že je svědkem zázraku a že se před jeho očima odehrává něco dramatického a důležitého. Když se přiblížil, Hospodin mu řekl, aby si na znamení hluboké úcty zul obuv, protože Boží přítomnost učinila toto místo svatým.

Hospodin se Mojžíšovi představil jako „Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův“ (Ex 3,6). Hospodin těmto patriarchům slíbil, že jejich potomci zdědí Kanaán. Mojžíš o tomto zaslíbení jistě věděl. Proto dříve, než Bůh Mojžíšovi řekl, jakou klíčovou roli má v nadcházejících událostech sehrát, poukázal na svá minulá zaslíbení.

Aplikace

Mojžíšovi trvalo osmdesát let, než Bůh uznal, že je jeho služebník na tento úkol dostatečně připravený. Co se z toho můžeme naučit o trpělivosti?

HOSPODINŮV POSEL

7 Hospodin dále řekl: „Dobře jsem viděl ujařmení svého lidu, který je v Egyptě. Slyšel jsem jeho úpění pro bezohlednost jeho poháněčů. Znám jeho bolesti. 8 Sestoupil jsem, abych jej vysvobodil z moci Egypta a vyvedl jej z oné země do země dobré a prostorné, do země oplývající mlékem a medem, na místo Kenaanců, Chetejců, Emorejců, Perizejců, Chivejců a Jebúsejců. 9 Věru, úpění Izraelců dolehlo nyní ke mně. Viděl jsem také útlak, jak je Egypťané utlačují. 10 Nuže pojď, pošlu tě k faraónovi a vyvedeš můj lid, Izraelce, z Egypta.“ 11 Ale Mojžíš Bohu namítal: „Kdo jsem já, abych šel k faraónovi a vyvedl Izraelce z Egypta?“ 12 Odpověděl: „Já budu s tebou! A toto ti bude znamením, že jsem tě poslal: Až vyvedeš lid z Egypta, budete sloužit Bohu na této hoře.“ (Ex 3,7–12)

Osobní studium

„Hospodinův posel“ se Mojžíšovi zjevil v „plápolajícím ohni uprostřed trnitého keře“ (Ex 3,2). Byl to sám Pán Ježíš, kdo k Mojžíšovi promluvil „zprostředku keře“ (Ex 3,4).

Může se titul „Hospodinův posel“ vztahovat na Ježíše Krista? Nenechme se zmást. Samotný výraz „anděl“ znamená jednoduše „posel“ (hebrejsky *mal'ach*) a vždy záleží na kontextu, zda je tento posel vykládán jako lidský, nebo božský (srov. Mal 3,1). V Bibli je mnoho případů, kdy „Hospodinův posel“ (v Novém zákoně také „anděl“) označuje božskou osobu (studujte například Gn 22,11.15–18; Gn 31,3.11.13; Sd 2,1; Sd 6,11–22; Za 3,1.2). Tento „Hospodinův posel“ nejenže mluví Hospodinovým jménem, ale je to sám Hospodin. Ježíš je Boží posel, který nám sděluje Otcovo slovo.

Přečtěte si znovu úvodní text (Ex 3,7–12). Jak Bůh Mojžíšovi vysvětlil, proč chce zasáhnout ve prospěch Izraelců zotročených v Egyptě?

Utrpení Božího lidu v Egyptě je živě popsáno jako úpění a zoufalé volání o pomoc. Bůh slyšel „sténání“, „vzdychání“ a „úpění“ Izraelců a jejich těžká situace ho znepokojovala (Ex 2,23–25). Označil je za „svůj lid“ (Ex 3,7). To znamená, že ještě před Sínají a potvrzením smlouvy byli jeho lidem. A byl to on, kdo chtěl, aby žili a prosperovali (pokud budou poslušní) v kanaánské zemi, jak slíbil jejich otcům.

Bůh Mojžíšovi řekl, že ho posílá do Egypta k faraónovi, aby splnil konkrétní úkol (Ex 3,10). Bůh opět mluví o Izraelcích jako o svém lidu.

Bůh svěřil svému služebníkovi ohromný úkol! Mojžíš proto odpověděl protiotázkou: „Kdo jsem já?“ Mojžíš si byl vědom významu toho, co se má stát, i toho, jaká bude jeho role v tom všem. Přesto se ptá, proč by měl být vybrán někdo jako on. Hned na začátku se tedy dozvídáme něco o Mojžíšově povaze, jeho pokoře a přesvědčení, že není hoden takového úkolu.

Aplikace

Proč je pokora a pocit vlastní „nehodnosti“ důležitou vlastností každého, kdo chce následovat Pána a kdo chce konat jeho dílo?

JMÉNO PÁNĚ

[13]Avšak Mojžíš Bohu namítl: „Hle, já přijdu k Izraelcům a řeknu jim: Posílá mě k vám Bůh vašich otců. Až se mě však zeptají, jaké je jeho jméno, co jim odpovím?“ [14]Bůh řekl Mojžíšovi: „JSEM, KTERÝ JSEM.“ A pokračoval: „Řekni Izraelcům toto: JSEM posílá mě k vám.“ [15]Bůh dále Mojžíšovi poručil: „Řekni Izraelcům toto: ‚Posílá mě k vám Hospodin, Bůh vašich otců, Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův.‘ To je navěky mé jméno, jím si mě budou připomínat od pokolení do pokolení.“ (Ex 3,13–15)

Osobní studium

Prostudujte si Ex 3,13–22. Proč chtěl Mojžíš znát Boží jméno? Jaký je význam Hospodinova jména?

Bůh se Mojžíšovi představuje jako *ehje ašer ehje*, což doslova znamená „budu tím, kým budu“ nebo „jsem, který jsem“. Když Bůh říká Mojžíšovi „Já budu s tebou“ v Ex 3,12, používá stejné sloveso *ehje* jako ve 14. verši, když říká „Jsem, který jsem.“ Znamená to, že Bůh je věčný. Je to Bůh transcendentní (vše přesahující a nevystižitelný) a zároveň imanentní (opak transcendentního; existující, přetrvávající, vnitřně přítomný): „Přebývám ve vyvýšenosti a svatosti, ale i s tím, jenž je zdeptaný a ponížený ducha, abych oživil ducha ponížených, abych oživil srdce zdeptaných“ (Iz 57,15).

Boží jméno „Jahve“ (v českých překladech obvykle překládané jako „Hospodin“ nebo „Bůh“) bylo Božímu lidu známé od počátku, i když neznal jeho hlubší význam. Také Mojžíš znal jméno Jahve, ale stejně jako ostatní neznal jeho pravý význam. Jeho otázka: „Jak se jmenuješ?“ míří právě na tento hlubší význam.

Užitečnou radu nacházíme v textu Ex 6,3, kde Hospodin říká: „Ukázal jsem se Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi jako Bůh všemohoucí. Ale své jméno Hospodin [Jahve] jsem jim nedal poznat.“ To neznamená, že Adam, Noe, Abraham a další patriarchové neznali jméno „Jahve“ (viz Gn 2,4.9; Gn 4,1.26; Gn 7,5; Gn 15,6–8 atd.). Znamená to však, že neznali jeho hlubší význam.

Jeho jméno, *Jahve*, poukazuje na to, že je osobním Bohem, Bohem svého lidu a smlouvy. Je to blízký, důvěrný Bůh, který zasahuje do lidských záležitostí. Všemohoucí Bůh (Gn 17,1) je Bůh, který zázračně použil svou sílu. Jahve je Bůh, projevující svou morální moc láskou a péčí. Je to tentýž Bůh jako *Elohim* („mocný, silný, transcendentní Bůh“, „Bůh všech lidí“, „vládce vesmíru“, „Stvořitel všech věcí“), ale prostřednictvím jména *Jahve* se odhalují různé aspekty jeho vztahu k lidstvu.

Na znalosti Božího jména nebo jeho vzývání není nic magického. Jde o zvěstování jeho jména, což znamená učit druhé pravdě o tomto Bohu a o spasení, které nabízí všem, kdo k němu přicházejí s vírou. Jak říká prorok Jóel: „Avšak každý, kdo vzývá Hospodinovo jméno, se zachrání“ (Jl 3,5).

Aplikace

Jakým způsobem jste ve svém životě zakusili blízkost a důvěrnost s Jahvem, kterou se snaží mít se všemi, kdo se mu odevzdávají?

ČTYŘI VÝMLUVY

[10]Ale Mojžíš Hospodinu namítal: „Prosím, Panovníku, nejsem člověk výmluvný; nebyl jsem dříve, nejsem ani nyní, když ke svému služebníku mluvíš. Mám neobratná ústa a neobratný jazyk.“ [11]Hospodin mu však řekl: „Kdo dal člověku ústa? Kdo působí, že je člověk němý nebo hluchý, vidící nebo slepý? Zdali ne já, Hospodin? [12]Nyní jdi, já sám budu s tvými ústy a budu tě učit, co máš mluvit!“ (Ex 4,10–12)

Osobní studium

Přečtěte si Ex 4,1–17. Jaká znamení chtěl Bůh, aby Mojžíš udělal? Jak to mělo posílit Mojžíšovo postavení jako Božího posla?

Mojžíš se opět snažil vymluvit z úkolu, který mu Hospodin uložil (viz Ex 3,11). Nechtěl jít do Egypta a vzepřít se faraónovi. Koneckonců už jednou selhal, když se pokusil Izraelcům pomoci na vlastní pěst. Dokonce ani jeho vlastní lidé mu už nedůvěřovali a nepřijímali ho jako svého vůdce. Proto formuloval třetí námitku: „Nikoli, neuvěří mi a neuposlechnou mě, ale řeknou: Hospodin se ti neukázal“ (Ex 4,1). Mojžíš se neptá, co má dělat. Byla to snaha říci „ne“ odpovědnosti, kterou mu Bůh chtěl svěřit.

Mojžíšovi jsou dána dvě zázračná znamení, která má vykonat před izraelskými staršími a později před faraónem: (1) jeho hůl se proměnila v hada a pak se opět proměnila v hůl a (2) jeho ruka se stala malomocnou, ale hned se uzdravila. Oba zázraky měly přesvědčit starší lidu, že Bůh jedná v jejich prospěch. Kdyby to nestačilo, měl vykonat ještě jeden zázrak, kterým byla proměna vody v krev (Ex 4,8.9).

Mojžíšovi to však nestačilo a vznesl čtvrtou námitku. Tentokrát argumentoval tím, že není dobrý řečník.

Přečtěte si Ex 4,10–18. Jak Hospodin reaguje na Mojžíšovy výmluvy? Jaké ponaučení si z toho můžeme vzít pro sebe, když víme, že nás Bůh volá ke splnění určitého úkolu?

Tento soubor čtyř výmluv ukazuje Mojžíšovu neochotu následovat Boží výzvu. Používá zdánlivě oprávněné námitky, aby zakryl svou neochotu následovat Boží volání. První tři výmluvy mají podobu otázek: (1) *Kdo jsem?* (2) *Kdo jsi ty?* (3) *Co když mi nebudou věřit?* A poslední (4) výhrada má podobu tvrzení*: Nejsem výmluvný.* Bůh odpověděl na všechny Mojžíšovy výmluvy a na každou z nich poskytl silné a přesvědčivé řešení. Bůh vyslovuje zaslíbení, aby Mojžíše povzbudil.

Mojžíš pak řekne svou poslední prosbu a otevřeně požádá Hospodina: „Prosím, Panovníku, pošli si, koho chceš“ (Ex 4,13). V odpovědi mu Bůh říká, že posílá jeho bratra Árona, aby mu vyšel vstříc a pomohl mu. Nakonec se Mojžíš pokorně podřizuje a před odchodem do Egypta žádá Jitra o požehnání.

Aplikace

Mojžíš se opakovaně vymlouval, aby se vyhnul úkolu, ke kterému ho Bůh povolal. Bůh však na každou výmluvu reagoval ujištěním a opatřením. Jaké výmluvy máš tendenci používat, když tě Bůh volá, abys ve víře vykročil? Jak můžete důvěřovat jeho zaslíbením a ujištěním, místo abyste se soustředili na svá vlastní omezení?

OBŘÍZKA

[24]Když se na cestě chystali nocovat, střetl se s ním Hospodin a chtěl ho usmrtit. [25]Tu vzala Sipora kamenný nůž, obřezala předkožku svého syna, dotkla se jeho nohou a řekla: „Jsi můj ženich, je to zpečetěno krví.“ [26]A Hospodin ho nechal být. Tehdy se při obřízkách říkalo: „Jsi ženich, je to zpečetěno krví.“ (Ex 4,24–26)

Osobní studium

Přečtěte si Ex 4,18–31. Jak rozumíš tomuto zvláštnímu příběhu? Jaké poučení si z něj můžeme vzít?

Při studiu knihy Exodus nás v tomto bodě čeká překvapení. Poté, co Mojžíš poslechl Hospodina a vydal se na cestu zpět do Egypta, chtěl Hospodin Mojžíše „usmrtit“ (Ex 4,24). Z kontextu příběhu je zřejmé, že se jednalo o obřízku. Jeho nejmladší syn nebyl obřezán, jak vyžadovala Abrahamova smlouva (Gn 17,10.11).

Jako vůdce Božího lidu musel Mojžíš prokázat dokonalou podřízenost a poslušnost Bohu, aby byl způsobilý vést ostatní lidi k poslušnosti. Měl být vzorem úplné odevzdanosti Bohu. Jeho manželka Sipora byla ženou činu a obřezala svého syna, aby zachránila manželův život. Zkrvavenou předkožkou svého syna se Sipora dotkla Mojžíše. Tato krev představuje smíření, život a zpečetění smlouvy. Skutečnost, že se vše odehrálo tak rychle, podtrhuje dramatičnost situace.

Z tohoto příběhu plyne důležité poučení: *nikdy nesmíme selhat v tom, o čem víme, že je správné.*

„Cestou z Midjánu se Mojžíšovi zjevil anděl v tak výhrůžném postavení, jako by ho chtěl zničit. Mojžíš nedostal žádné vysvětlení, ale vzpomněl si, že bral na lehkou váhu jeden z Božích požadavků. Opomněl obřezat svého nejmladšího syna. Taková nedbalost ze strany muže, který byl vybrán za vůdce Izraele, by jen oslabila vliv Božích přikázání na lidi. Sipora se bála, že bude její manžel zabit, a tak vykonala obřad obřízky sama. Anděl pak Mojžíšovi dovolil pokračovat v cestě. Jeho život mohl být zachován jen tehdy, když ho budou chránit svatí andělé. Kdyby ovšem zanedbal povinnost, o které věděl, nebyl by v bezpečí, protože by ho Boží andělé nemohli chránit.“ (PP 255.256; NUD 120)

Aplikace

Co se z tohoto příběhu můžeš naučit? Jak by ses měl zachovat, když zjistíš, že zanedbáváš něco, o čem víš, že bys měl udělat? Jaké změny bys měl ve svém životě udělat (třeba právě teď)?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 2. část 22. kapitoly „Mojžíš" z knihy *Na úsvitu dějin* (PP 251–256; NUD 118–120).

Dramatické povolání u hořícího keře bylo pravděpodobně zážitkem, který měl na Mojžíšův život největší vliv. Všechny ostatní vrcholy jeho života závisely na Mojžíšově poslušné odpovědi na Boží pověření vyvést Izraelce z Egypta do zaslíbené země.

Dnes už víme, jak to dopadlo. Vžijme se však do Mojžíšovy situace v době, kdy na poušti spatřil hořící keř. Utekl z Egypta, aby si zachránil život. O čtyřicet let později přišla na scénu nová generace Izraelců, z nichž mnozí o něm neslyšeli buď nic, nebo jen velmi málo – a i to, co o něm věděli, bylo zkreslené, filtrované prostřednictvím příběhů, které se postupem času stále více vzdalovaly realitě. A přesto ho nyní Bůh povolává, aby vyvedl svůj národ z područí mocné země? Není divu, že zpočátku otálel a vzdoroval!

Ano, byl to nesmírně obtížný úkol. Ale představte si, o co by přišel, kdyby Bohu řekl konečné „ne". Možná by prostě zmizel v propadlišti dějin. Takto se však díky Boží moci, která v něm působila, doslova zapsal do dějin a stal se jedním z největších a nejvlivnějších lidí nejen v Bibli, ale i v celé historii.

Otázky k rozhovoru

1. *Během relativně klidných let na poušti Mojžíš dělal to, k čemu ho Bůh povolal: měl rodinu, staral se o ovce, a než ho Pán pověřil, aby se stal velkým vůdcem Božího lidu, napsal pod jeho inspirací dvě knihy Bible. Co nás Mojžíšova zkušenost učí o našem povolání a životních rolích?*
2. *Mojžíšovy výmluvy se zdají být docela rozumné. Proč by mi měli lidé věřit? Kdo jsem? Neumím dobře mluvit. Co se z tohoto příběhu můžeme naučit o důvěře, že nás Bůh může zmocnit k tomu, k čemu nás vyzývá?*
3. *Přemýšlejte více o nedělní části, která hovořila o Mojžíšově autorství knihy Genesis a o tom, jak důležité je toto dílo pro pochopení posvátných dějin a plánu spasení. Proč je nebezpečné podkopávat autoritu této knihy, zejména popíráním historicity prvních jedenácti kapitol?*